

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Лазоренко Т.В., Цветкова О.В.

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут»

У статті розглянуто сутність інвестиційної привабливості підприємства. Подано основні підходи до її визначення. Наведено класифікацію видів інвестиційної привабливості підприємства. Розкрито основні чинники, що впливають на неї. Визначено основні функції управління інвестиційною привабливістю підприємства.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість, управління інвестиційною привабливістю, ефективність.

Постановка проблеми. В умовах нестабільної економічної та політичної ситуації в Україні існує проблема недостатнього забезпечення інвестиціями вітчизняних підприємств. Одним із найголовніших завдань потенційного інвестора є вибір об'єктів інвестування, що дозволить забезпечити найвищу ефективність вкладених коштів. Конкурентоспроможність того чи іншого суб'єкта господарювання, для інвестора, визначається рівнем його інвестиційної привабливості. Тому, важливим етапом управління інвестиційною привабливістю підприємства є більш детальне визначення сутності даного поняття, класифікації та факторів впливу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням інвестиційної привабливості займались багато вітчизняних та зарубіжних вчених: І.А. Бланка, В.І. Богачова, Н.П. Макарій, С.М. Руд-

ніченко, В.Г. Ткаченко, А. Епштайн, С. Естрин, К.Е. Мейер та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість фахових праць єдиного визначення інвестиційної привабливості та основних чинників, що її характеризують досі не існує. Тому вбачається необхідним дослідження поданої проблеми.

Науково-методичну основу статті становлять розробки вітчизняних та зарубіжних вчених з питань управління інвестиційною привабливістю підприємства. У роботі використано такі загальнонаукові та спеціальні методи: системний та порівняльний аналіз, метод логічного узагальнення, визначення сутності.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження та поглиблення теоретичних й науково-

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття інвестиційної привабливості підприємства

Автор	Економічна сутність інвестиційної привабливості підприємства
Агентство з питань запобігання банкрутству підприємств [1]	Рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного підприємства, який може визначатися чи оцінюватися значеннями відповідних показників, у тому числі інтегральної оцінки
О.В. Носова [2, с. 120]	Узагальнена характеристика переваг і недоліків об'єкта інвестування
В.В. Шеремет, В.М. Павлюченко, В.Д. Шапіро [3, с. 67]	Результати фінансового аналізу діяльності підприємства за показниками фінансової стійкості, прибутковості, ліквідності активів, оборотності активів та ін. (з точки зору потенційних інвестицій у вигляді як капітальних вкладень, так і фінансових інвестицій)
І.А. Бланк [4, с. 420]	Характеристика переваг та недоліків підприємства з використанням системи показників рентабельності, фінансової стійкості, платоспроможності, оборотності капіталу та активів (якщо акції передбачаються вперше), а також рівня віддачі акціонерного капіталу, балансової вартості однієї акції та ін. (якщо акції тривалий період обертаються на фондовому ринку)
Севрюгін Ю.В. [5]	Система кількісних та якісних факторів, що характеризує платоспроможний попит підприємства на інвестиції
Валинурова Л.С., Казакова О.Б. [6]	Сукупність об'єктивних ознак, якостей та можливостей, що обумовлюють потенційний платоспроможний попит на інвестиції. Інвестиційна привабливість включає інвестиційний потенціал та інвестиційний ризик та характеризується взаємодією цих категорій
Терещенко Е.Ю., Конік О.В. [7, с. 79]	Сукупність показників, які, з одного боку, відображують внутрішню та зовнішню інвестиційне середовище підприємства, а з іншого – показники, що відображають інтереси суб'єктів інвестиційного процесу
Щиборщ К.В. [8]	Для банку інвестиційна привабливість підприємства визначається його платоспроможністю, для акціонера – ефективністю господарської діяльності (прибутком на сукупні активи)
Крилова О.І. [9]	Економічна категорія, що характеризується ефективністю використання майна підприємства, його платоспроможністю, фінансовою стійкістю, спроможністю підприємства до саморозвитку на базі підвищення доходності капіталу, техніко-економічного рівня виробництва, якості та конкурентоспроможності продукції
Пономаренко С.Ю. [10]	Інтегральна характеристика як об'єкта майбутнього інвестування з позиції галузевої приналежності, перспектив розвитку, ефективності використання ресурсів і активів підприємства, прибутковості діяльності, впливу виробничих потужностей підприємства на навколишнє природне середовище
Бабушкін В.А. [11]	Стан організації, при якому у потенційного власника капіталу (інвестора, кредитора, лізингодавця та ін.) виникає бажання піти на певний ризик та забезпечити притік інвестицій в монетарній та (або) немонетарній формі

Джерело: розроблено автором

Таблиця 2

Чинники, що впливають на інвестиційну привабливість підприємств

Чинники	Складові чинника
Внутрішні	
Фінансово-економічний стан підприємства	основні показники фінансово-економічної діяльності підприємства
Безпека вкладень	інвестиційний ризик, фінансовий ризик
Виробничо-технологічні	продуктивність праці, рівень розвитку виробництв використані технології, наявність основних фондів
Інституціональний	організаційно-правова форма, особливості функціонування, правовий статус, специфіка органів управління, якість управління
Інформаційний	наявність сучасного програмного забезпечення (програми для аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства, оцінки рівня інвестиційної привабливості; веб-сайт в мережі Інтернет)
Ділова репутація	історія економічної діяльності підприємства
Зовнішні	
Соціальні	демографічна ситуація в країні, попит споживачів
Політична ситуація в країні	бюджетно-податкова політика, грошово-кредитна, амортизаційна, цінова, валютна, інноваційна політика, нормативне законодавче регулювання
Конкуренції	стан конкуренції галузевого ринку, наявність рівних конкурентів
Інфраструктурні	близьке розташування підприємства до основних джерел сировини та споживачів продукції
Ринкові	розмір ринку, темп зростання його потенціалу, циклічність попиту, еластичність цін, прибутковість, диференціація продукту
Технологічні	рівень технічних нововведень у галузі, складність продукції і виробництва, капіталоемкість і наукоємкість продукції

Джерело: [16]

методичних положень щодо управління інвестиційною привабливістю підприємства.

Виклад основного матеріалу. У сучасній економічній літературі не існує єдиного підходу до визначення сутності поняття «інвестиційна привабливість підприємства». Але це тільки підвищує актуальність дослідження підходів до визначення поняття інвестиційної привабливості підприємства в умовах сучасних тенденцій розвитку країни (табл. 1).

Отже, під «інвестиційною привабливістю підприємств» ми розуміємо сукупність кількісних та якісних показників, які характеризують не тільки фінансово-економічний стан підприємства, а й техніко-економічне забезпечення виробництва, якість та конкурентоспроможність продукції, рівень маркетингового, кадрового, інфраструктурного, правового забезпечення та ефективність використання сучасних інформаційних технологій для налагодження контактів з інвесторами.

Формування інвестиційної привабливості підприємства необхідно для:

- забезпечення конкурентоспроможності продукції і підвищення її якості;
- структурної перебудови виробництва;
- створення необхідної сировинної бази для ефективного функціонування підприємств;
- вирішення соціальних проблем: інвестиції необхідні для забезпечення ефективного функціонування підприємств, їхнього стабільного стану й у зв'язку з цим вони використовуються для досягнення подальшого розширення і розвитку виробництва;
- відновлення основних виробничих фондів; підвищення технічного рівня праці і виробництва та ін. [12].

Далі наведено класифікацію інвестиційної привабливості підприємства. В економічній літературі, що присвячена даному питанню, в основному диференціюють інвестиційну привабливість лише за рівнями, кількість яких коливається від двох до чотирьох.

Так, Коюда В.О. виділяє чотири рівні: інвестиційна привабливість держави, галузі, регіону та підприємства [13]. Бланк І.О., Ястремська відокремлюють три рівні інвестиційної привабливості: макроекономічний – на рівні країни; мезоекономічний – на рівні галузі і регіону; мікроекономічний – на рівні підприємства [14]. Тоді, як Нападівська І.В. пропонує лише два рівні інвестиційної привабливості: макрорівень (галузь економіки, регіон, держава) та мікрорівень (підприємства, окремі проекти та фінансові інструменти інвестування) [15, с. 58]. В узагальненому вигляді запропонована класифікація інвестиційної привабливості підприємства представлена на рис. 1.

Для того щоб адекватно і ефективно управляти інвестиційною привабливістю підприємств, необхідно вміти максимально точно оцінювати вплив окремих чинників інвестиційної привабливості. У таблиці 2, представлено чинники, що впливають на інвестиційну привабливість підприємств. Найбільш точну характеристику представлено у на-

Рис. 1. Класифікація інвестиційної привабливості підприємства

Джерело: [17]

уковій праці, Гончаровим В.М. та Білоусовою М.М. (табл. 2) [16].

За допомогою табл. 2 було визначено основні чинники, що впливають на інвестиційну привабливість, як зсередини підприємства, так і зовні.

В управлінському аспекті інвестиційну привабливість підприємства доцільно розглядати як систему фінансових, економічних та інших відносин, що виникають у процесі забезпечення ефективного розвитку підприємства і задоволення вимог потенційних інвесторів. Для оцінки стану цієї системи можна використовувати безліч показників, що відображають різні аспекти діяльності підприємства, важливих для його майбутнього і цікавих для інвесторів.

Охарактеризувавши об'єкт управління, визначимо поняття «управління інвестиційною привабливістю підприємства» як процес цілеспрямованого впливу керівництва підприємства на систему фінансових, економічних та інших відносин, що виникають у процесі забезпечення ефективного розвитку підприємства і задоволення вимог потенційних інвесторів [18].

Виходячи з основних завдань і напрямів діяльності щодо забезпечення інвестиційної привабливості, можна виділити наступні основні функції управління інвестиційною привабливістю підприємства:

– *планування*, яке полягає у встановленні та обґрунтуванні цілей і завдань для конкретних виконавців (функціональних підрозділів підприємства), а також координації їх дій і виділення їм;

– *організація*, що пов'язана зі створенням організаційної структури (механізму), що забезпечує оптимальні умови взаємодії менеджменту і виконавців для досягнення цілей і завдань управління інвестиційною привабливістю; очолити таку структуру може директор підприємства або його заступник з інвестицій (фінансовий директор);

– *мотивація*, що припускає створення і застосування системи стимулів для спонукання виконавців та менеджерів до досягнення цілей і завдань управління інвестиційною привабливістю підприємства;

– *оцінка і контроль*, які полягають у вимірюванні стану інвестиційної привабливості, її складових і перевірки відповідності їх фактичних значень плановим завданням по забезпеченню інвестиційної привабливості;

– *аналіз*, який полягає в проведенні комплексного розрахунків і висновків, які дозволяють встано-

вити причини невідповідності фактичних значень плановим завданням по забезпеченню інвестиційної привабливості та виробити рекомендації щодо прийняття управлінських рішень, спрямованих на усунення цих відхилень;

– *регулювання*, яке полягає у прийнятті управлінських рішень щодо усунення недоліків системи, що призвели до відхилень фактичних значень показників від планових завдань із забезпечення інвестиційної привабливості підприємства;

– *координація*, що забезпечує узгодженість у роботі всіх ланок системи управління інвестиційною привабливістю шляхом встановлення раціональних зв'язків та обміну інформацією між ними.

Чітке і послідовне виконання перерахованих функцій у рамках здійснення управлінського циклу дозволить забезпечити безперервність і ефективність процесу управління. Критерієм останньої є здатність системи управління досягати поставлених цілей щодо забезпечення інвестиційної привабливості підприємства [17].

Висновки і пропозиції. На сьогодні інвестиційна діяльність є найбільш важливим аспектом функціонування підприємства. Для залучення інвестиційних коштів та інших ресурсів підприємство повинно бути інвестиційно привабливим, тобто відповідати ряду економічних, управлінських та виробничих характеристик.

В результаті дослідження було удосконалено визначення поняття інвестиційна привабливість підприємства, як сукупність кількісних та якісних показників, які характеризують не тільки фінансово-економічний стан підприємства, а й техніко-економічне забезпечення виробництва, якість та конкурентоспроможність продукції, рівень маркетингового, кадрового, інфраструктурного, правового забезпечення та ефективність використання сучасних інформаційних технологій для налагодження контактів з інвесторами.

Базуючись на фахових дослідженнях виокремлено основні функції управління інвестиційною привабливістю підприємства: планування, організація, мотивація, оцінка та контроль, аналіз, регулювання, координація.

Важливим напрямом подальшої наукової роботи має стати розробка ефективної моделі управління інвестиційною привабливістю підприємства, на основі аналізу та оцінки основних характеристик функціонування підприємства.

Список літератури:

1. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій : затв. наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій 23.02.98.№ 22. // Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 1998. – № 7. – С. 18–28.
2. Носова О. В. Інвестиційна привабливість підприємства / О. В. Носова // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 1(12). – С. 120–126.
3. Управление инвестициями / [В. В. Шеремет, В. М. Павлюченко, В. Д. Шапиро и др.]. – М. : Высш. шк., 1998. – Т. 1. – 416 с.
4. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент / Бланк И. А. – К. : Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. – 448 с.
5. Севрюгин Ю. В. Оценка инвестиционной привлекательности промышленного предприятия : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Севрюгин Ю. В. – Ижевск, 2004. – 27 с.
6. Валинурова Л. С. Управление инвестиционной деятельностью : [учебник] / Л. С. Валинурова, О. Б. Казакова. – М. : КНОРУС, 2005. – 384 с.
7. Терещенко Э. Ю. Сущность инвестиционной привлекательности субъектов реального сектора экономики / Э. Ю. Терещенко, О. В. Кошик // Економіка і організація управління. – 2010. – № 1(7). – С. 72–80.
8. Щиборщ К. В. Оценка инвестиционной привлекательности предприятий / К. В. Щиборщ // Банковские Технологии. – 2000. – № 4. – С. 32–36.
9. Анализ финансового состояния и инвестиционной привлекательности предприятия : учеб. пособие / [Крылова Э. И., Власова В. М., Егорова М. Г. и др.]. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 192 с.
10. Пономаренко С. Ю. Підвищення інвестиційної привабливості підприємств вугледобувної промисловості : автореф. дис. на здобуття наук. ступення канд. екон. наук : 08.00.04 / НАН України Інститут економіки промисловості. – Донецьк, 2008. – 20 с.

11. Бабушкин В. А. Организация и методика анализа инвестиционной привлекательности хозяйствующего субъекта : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Бабушкин В. А. – Воронеж, 2009. – 24 с.
12. Владимиров С. В., Морозова О. П. – Поняття інвестиційної привабливості підприємства // Економіст. – 2009. – № 10. – С. 52.
13. Ястремська О. М. Стратегічне управління інвестиційною діяльністю підприємства: Навч. посіб. – Х: ХНЕУ, 2006. – 191 с.
14. Нападовська І. В. Теоретичні та методичні аспекти дослідження інвестиційної привабливості України // Вісник ДонДует № 4(28). – 2005. – С. 55-61.
15. Гончаров В. М., Білоусова М. М. – Інвестиційна привабливість підприємства: сутність та фактори впливу // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Вип. 1(4) – Т. 3. – Полтава : ПДАА. – 2012. – С. 31.
16. Ферлій В. В. Сутність поняття «інвестиційна привабливість підприємства» та його види [Електронний ресурс] / В. В. Ферлій // Ефективна економіка. – 2010. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=262>. – 3.09.2013.
17. Пилипенко О. І. Аналіз інвестиційної привабливості підприємства: огляд методик / О. І. Пилипенко // Міжнародний збірник наукових праць. – 2010. – Вип. 1(13). – С. 324-330.

Лазоренко Т.В., Цветкова А.В.

Национальный технический университет Украины
«Киевский политехнический институт»

УПРАВЛЕНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ

Аннотация

В статье рассмотрена сущность инвестиционной привлекательности предприятия. Представлены основные подходы к ее определению. Приведена классификация видов инвестиционной привлекательности предприятия. Раскрыты основные факторы, влияющие на нее. Определены основные функции управления инвестиционной привлекательностью предприятия.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционный климат, инвестиционная привлекательность, управление инвестиционной привлекательностью, эффективность.

Lazorenko T.V., Tsvietkova O.V.

National Technical University of Ukraine
«Kyiv Polytechnic Institute»

MANAGEMENT OF ENTERPRISES' INVESTMENT ATTRACTIVENESS

Summary

The article describes the essence of investment attractiveness. There are the main approaches to its definition. There were presented the classification of investment attractiveness. The basic factors that affect it, also show in article. Also, there was defined the basic functions of investment attractiveness of the company.

Keywords: investment, investment climate, investment attractiveness, management of investment attractiveness, effectiveness.